

רבי"ט בן-יקר אליהו

981821

בן נווילה ויעקב

נולד ב- ז' אדר תש"ח 17.2.1948

התגייס לצה"ל במאי 1966

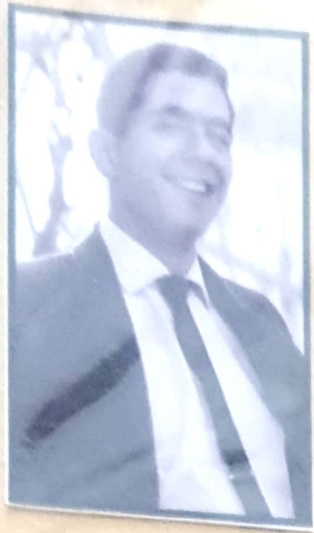
שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- ז' סיון תשכ"ז 15.6.1967

במוצבי בית המכס העליון.

בן יקר, אליהו

בן יעקוב ונוילה. נולד ביום ד' באדר
א' תשי"ח (17.2.1948) בעיצומה של
מלחמת הקוממיות. אחרי שסיים את
בית הספר היסודי "הכרמל" מד בבית
הספר המקצועי לטכסטיל על שם
שנקר ולאחר מכן גמר את לימודיו
התיכונים בבית הספר התיכון "רון".
במאי 1966 גויס צה"ל והיה בחטיבת
"גולני". בגמר הטירונות הוא צוין
כתניך מצטיין על ידי מפקד החטיבה.
היה חייל ממושמע המבצע את

תפקידיו בצורה המושלמת ביותר, כפי שהעיד עליו מפקד יחידתו במכתב
התנחומים, בשם המפקדים והחיילים, לאחר שאליהו נפל. הוא שרת
כמפקד כיתה. אך עוד הוא בשרותו פרצה מלחמת ששת הימים. מתוך
אהבה לחטיבתו חיבר שיר בשם "אני גולני" שפורסם בחוברת הפנימית
של החטיבה. הוא נלחם בקרבותיה ונפל במילוי תפקידו על הרמה
הסורית במוצבי בית המכס העליון מעל גשר בנות יעקוב ביום ד' בניסן
תשכ"ז (15.6.1967) בעת התפוצצות בונקר תחמושת. הוא למנוחת
עולמים הקבר אחים בבית הקברות הצבאי של נהריה. הוריו יסדו קרן
מלגות שתוענקנה שני חיילים מחטיבת "גולני" למימון לימודיהם לאחר
סיום שרותם. מקבלי המלגה יקבעו ע"י מפקדת החטיבה. ב"גולי אש",
כרך ד', ילקוט עזבונו של הבנים שנפלו במערכות ישראל, הובא
מעזבונו.

חטיבת גולני ערב מלחמת ששת הימים (1966-1967)

בשנת 1966 מונה כמפקד חטיבת גולני יונה אפרת, מי שהיה קצין זוטר בחטיבת גולני בימי תש"ח, וזכה לפקד על החטיבה במלחמת ששת הימים. בתקופתו של יונה אפרת כמח"ט הגיע תהליך בניית העוצמה הצבאית בכלל (מאז מבצע "קדש") וטיפוח הדרג המסתער התקפי בפרט (בתקופתו של יצחק רבין כרמטכ"ל) לשיא חדש. בחירת כוח אדם מעולה ומירב המאמצים והמשאבים הושקעו בבניית הכוח התקפי המשודרן הנייד, כלומר: מערך גייסות השריון, המערך המוצנח, מערך חיל הרגלים ומערך הארטילריה וההנדסה. כוח הטנקים של צה"ל התעצם פי ארבעה מאז מבצע "קדש" וכלל 1100 טנקים (בתוכם 175 טנקי "שרמך" מ-51 משופרים). מרגמות 81 מ"מ ו-120 מ"מ הותקנו על זחל"מים, ומרגמת 160 מ"מ הורכבה על שלדת שרמן.

גולני כחטיבת חי"ר הפכה לכוח התקפי מנוייד (על זחל"מים) עם גרוד מרגמות כבדות (מכמ"ת) כחלק מסדר"כ החטיבה. לראשונה בוצעו בשנים 1964-1967 תרגילים ותמרונים ברמה אוגדתית ("תרגיל דיביוזוני") והושם דגש על לחימת יום ולילה ביעדים מבוצרים, שנבנו בשיטה הסובייטית.

חיילי גדוד גדעון ביציאה לקרב

משימות החטיבה במלחמת ששת-הימים (יוני 1967).

במלחמת ששת הימים נועדה חטיבת גולני, חטיבה מס' 1, כחטיבת חירי סדירה מאומנת וניידת, לפעול במסגרת מאמץ ההבקעה העיקרי של פיקוד צפון, לפרוץ בעקבות חטיבה 8 בצפון רמת הגולן ולכבוש בהתקפה זו גדודית את כל המוצבים הסוריים ממערב למתחם ועזרה: תל פאחד ובורג' בביל הסמוכים לדרך הנפט" ושולטים באש ובתצפית על "דרך הפטרולים" הסורית והמוצבים שלאורכה: בחריית, תל עזיאת וחירבת א-סודה. לצורך ביצוע משימת ההבקעה בשטח הררי תלול וקשה לתנועה מול מוצבים סוריים חזקים הבנויים כ"יעדים מבוצרים" קיפוריים, מוגנים בתעלות קשר היקפיות, גידוד ומיקוש, תוגברה חטיבת גולני בחל"מים נוספים ובשתי פלוגות טנקים מדגם שרמן מ-51 משופר מגדוד סא"ל אמנון מחטיבה 37. בו זמנית נשלח גדוד "אריית הגולן", גדוד ביה"ס למ"כים של החטיבה בפיקוד סא"ל משה יוסף, לתגבר את החטיבה הממוכנת בפיקודו של אל"מ אורי רום ולסייע לה במשימתה: כיבוש שכם בירת השומרון. גדוד המכמ"ת (גדוד מרגמות כבדות) בפיקודו של אלי עשת נשאר ת"פ החטיבה בשטחי הכינוס שלה בצפון עמק החולה.

גדוד 13 על גבי זחל"מים ברמת-הגולן

גדוד "גדעון" בקרב ההבקעה בצפון (9-10 ביוני 1967)

בגלל מצוקת חל"מים נשאר גדוד "גדעון" כעחודה כללית בידי המח"ט, ונועד ע"פ התוכנית החטיבתית הכללית להבקעת המערך הסורי בצפון רמת-הגולן, לפעול בשלב השני ל"ניצול הצלחה" להרחבת המאחו מזרחה וצפונה, אלא שגדוד הבוקעים-הראשון ביצע את משימתו (כיבוש תל עזויאת) בקלות יחסית וכמעט ללא נפגעים, ועל כן הופעל ישידות לכיבוש חירבת-א-סודה (9 ביוני, שעה 16:45).

למחרת (שבת, 10 ביוני 1967) עם שחר כבש את מחנות הבניאס. לוחמי גדוד "גדעון" נשלחו אפוא עוד באותו לילה שבין ה-9 ל-10 ביוני לסייע לחטיבה 8 בטיהור מתחם זעורה. לאחר טיפוס רגלי מייגע עם המג"ד פינחס (אלוש) גוי, נערכה פלוגה אחת במוצב ג'יב אל-מיס, ושנייה נערכה לחקיפת המוצב מצפון לזעורה, בשבת ב-30:6 בבוקר תקפה הפלוגה את המוצב (91333) וכבשה אותו. היו אלה לוחמי גדוד "גדעון" שנעו עם חטיבה 8 בשבת ה-10 ביוני 1967 והגיעו עד קוג'יטרה, כשכמה חיילים ביחד עם המג"ד הוטסו במסוק אל כתף החרמון, והציבו בו את דגל ישראל. לימים הוקם בכתף החרמון גדול מוצבי צה"ל ברמת-הגולן, שזכה אז כ"כ לכינוי "העיניים של המדינה".

גדוד גדעון ביציאה מקריית-שמונה

חטיבת גולני

לוחמי "גולני"

עם תום הקרבות, אני גאה ומאושר לברך אתכם על אומץ לב, כושר הלחימה המטולה, הדבקות העיקרית במטרה ואחוזת הלוחמים, אשר בכוחה גברנו על האויב במערכה הכבדה.

משימות רבות וקשות הוטלו על חטיבתנו ואתם עמדתם בגולן, כל מפקדינו וחילנו עשו את כל הנדרש מהם ולמעלה מזה.

בקרבות שנים וקצרים בקשו לוחמינו את מערכיו המבוצרים של האויב הסורי, אשר במשך שנים רבות איימו על בטחון יישובי הגליל העליון ואף נועדו לשמש קרש קפיצה להסתערות האויב על מדינת ישראל, במגמה להשמדה. ביצורי תל-פאחר, תל-שיזאת, בורג' בביל, מחנות הבניאס ודומיהם, פוצחו ונכבשו בידי לוחמינו, בקרבות שכם מפוארים, שמעטים כמותם בתולדות מלחמות העולם.

לא עמדו לו לאויב הסורי יתרונותיו הטופוגרפיים, הציוד הזר המשוכלל שניתן לו ביד רחבה, ביצוריו החזקים והחפורים היטב, אשר הוכנו במשך שנים רבות על מנת להכחידנו. בכוחנו – כי גברנו עליהם שכם אחד עם יחידות אחרות של צה"ל שלחמו עימנו על כיבוש רמת הגולן.

יחד עם גורל הניצחון נזכור את חללי החטיבה אשר לחמו כאריות במערכה נגד הצבא הירדני בשכם ונגד הצבא הסורי ברמת הגולן.

בביקורו בחטיבה לאחר תום המערכה ציין זאת הרמטכ"ל באומרו: "חטיבת גולני נטלה חלק נכבד בקרבות שהכריעו את גורל המלחמה. הקרבות שניהלה החטיבה היו מהקשים ביותר שניהל חיל רגלים במערכה זו, בכל החזיתות והיא ניצחה בהם כמצופה, לפי מיטב המסורת של "גולני". רק כאשר רואים מקרוב את הביצורים והבונקרים של האויב, אפשר להבין איזו משימה קשה הוטלה על "גולני". כל מה שציפינו מכם התאמתם במלואו – וכל הכבוד".

מפקד החטיבה

עדותו של משה גבעתי:

ב-15 ביוני 1967, חמישה ימים לאחר שהגענו בתנועה מתישה לקונייטרה, כשאחרינו קרבנות תל פאחר, תל עזזיאח, בניאס וזעורה, שבהם גדוד "גדעון", אליו השתייכתי היה בעיקר גדוד עתודה חטיבתי, ריכז אותנו סרן יעקב בזיה, המ"ם בעל הגוף האתלטי והעיניים הירוקות והמפחידות, והעלה אותנו על משאיות. נסענו עד לצומת בית המכס העליון סמוך לגשר בנות יעקב שעל הירדן, ושם, אחרי תדריך קצר התפזרנו בין הבונקרים הסוריים הנטושים, על-מנת לרכז את כל תחמושת השלל ולהעמיסה על משאיות. המ"ם הורה לי להיות בהאזנה למכשיר הקשר הפלוגתי ואחראי על נקודת המים הפלוגתית. התיישבתי ליד הכביש המוליך מערבה לירדן ומזרחה לכיוון קונייטרה, ונהניתי מהאווירה הפסטורלית. מעלי התנשאו עצי אקליפטוסים גבוהים, ושמים כחולים של אמצע יוני, מסביבי השתרעו שדות חיטה זהובים שניצלו מהשריפות האדירות שפרצו ברמה בעת הקרבות העזים שניטשו שם כמה ימים לפני כן. עד מהרה נשארת לבדי ורק ציוץ הציפורים נשמע מבין הענפים.

הפלוגה הייתה מפוזרת במוצבים השונים, והחברה עסקו בהעמסה אינטנסיבית של המגוון העצום של התחמושת הרוסית. וכך עבר עלי היום לאיטו; הייתי מרוצה מן הגיב שתפסתי, התנמנמתי שגבי שעון על חומת בית המכס העליון.

"חייל, קום! מה אתה ישן?!!" התעוררתי בבהלה. מעלי ניצב מ"כ מאיים. הוא התנשם והתנשף.

"איפה המ"פ?" חקר אותי.

עניתי לו: "אני לא יודע. הוא הלך לכיוון מערב." והזדקפתי לעמידה.

"טוב תשמע, אם תראה אותו, תאמר לו שמצאנו בונקר עם מאות מוקשים ודרושים עוד חיילים לסייע בהעמסה; וגם אתה, בוא אחרי!".

את מימית המים שלו. הרמתי את הג'ריקן וכיוונתי את פייתו לעבר פיית המימייה. הבחנתי כי ידיו של המ"כ רעדו ושחלק מן המים נשפכו מחוץ למימייה. כשהתמלאה המימייה הוא סגר אותה בתנועה סיבובית מהירה והתחיל לרוץ לעבר הבונקר. התחלתי ללכת באי חשק בולט, ועקבתי אחריו במבטי. ראיתי אותו נבלע בפתח החשוך של בונקר הבטון.

לפתע רעדה האדמה תחת ופטרייה אדירה אפורה-שחורה זינקה אל-על. הדף אוויר עצום פגע בי. הונפתי באוויר, התגלגלתי לגול מלא וגבי נחבט בכביש האספלט מלא המהמרות. שכבתי שם המום, ומטר של אבנים גדולות וגושי עפר ירד עלי. אבן פגעה בי, ואז הבנתי שמטר אבנים כזה עלול לחסל אותי. זינקתי ורצתי לעבר בית המכס הנטוש, שנמצא בסמוך לכביש. נכנסתי פנימה ונצמדתי לקיר. הבניין התנודד כשיכור, ונדמה היה לי, שעוד רגע יקרוס תחתיו. זינקתי חזרה לכביש וגיליתי שמטר האבנים פסק, ורק פטרייה אדירה של עשן היתמרה באוויר מעל לשדה שבו היה כמה שניות לפני כן בונקר.

"גבעתי, מה זה היה? מה קרה?" זעק לעברי המ"פ שבא בדהרה במעלה הכביש.

"המפקד, אני לא יודע, הם עבדו שם לפני רגע" דיברתי תוך כדי בכי.

המ"פ תפס אותי בכתף ושאל: "מי עבד והיכן?"

הצבעתי לעבר המכתש האפור שנפער בשדה, וסיפרתי לו על אחד-עשר חיילי פלוגתנו שעבדו שם בהעמסת מוקשים. כעבור רגע הגיעו במרצה עשרות קצינים וחיילים והביטו בעיניים קרועות מתדהמה לעבר המכתש. לא הבנו לאן נעלמו כולם. דממת מוות שררה במקום. ואז, העיניים שסרקו את האזור, גילו שאריות בשר תלויות על העצים ומפוזרות על האבנים והכביש. באותו אחר הצהריים סרקנו, כל הפלוגה, כל סנטימטר מרובע באזור ואספנו את אחד-עשר חברינו לתוך שמיכה צבאית חומה אחת, והעברנו אותם לקבר אחים. אני הייתי צריך להיות החלל השנים-עשר, ורק יד הגורל משכה אותי בכתפי.

מכתבים שכתב להוריו:

(1.6.67)

קשה לכם לתאה לעצמכם כמה אני גאה עכשיו שאני חייל
קרבי ב"גולני" ולא איזה ז'ובניק, כשאני חושב עכשיו מה היה
קורה לו הייתי שומע מתחילה לעצתכם והולך לתפוס ז'וב הייתי
קובר את עצמי באדמה. במצב של היום, כי זהו ההזדמנות
לעשות משהו בעל ערך בחיים. יש קצת מתח ואני מתפלל שקבר
יקרה משהו

(12.6.67)

אבא ואמא היקרים
המלחמה נסתיימה היום!
אני בריא ושלם ואין לכם מה לדאוג!
אני יודע שאתם מתגעגעים אבל אין ברירה. כנראה שיעבור עוד
זמן רב עד שתראו אותי שוב.
אבא, מה שנוכחתי לדעת כי טוב שנפסקה המלחמה, כי זה
אסון! עכשיו אין אני שש לקרב כמו בהתחלה.